

Стратегічна концепція НАТО – 2022

ухвалена главами держав і урядів
на Мадридському саміті НАТО
29 червня 2022 року

Передмова

Ми, глави держав і урядів країн – членів НАТО, провели зустріч у Мадриді у критичні часи для нашої безпеки, міжнародного миру і стабільності. Сьогодні ми ухвалюємо нову Стратегічну концепцію НАТО, покликану забезпечити такий Альянс, який був би готовий і оснащений для майбутнього.

Протягом понад 70 років НАТО гарантувала свободу і безпеку своїх членів. Наш успіх став можливим завдяки відданості і самопожертві жінок і чоловіків, які служать у наших збройних силах. Ми у великому боргу вдячності перед ними і їхніми сім'ями.

Наша рішучість захищати один мільярд громадян Альянсу, обороняти нашу територію і стояти на сторожі наших свободи і демократії є, як завжди, непохитною. Ми зміцнимо наші єдність, згуртованість і солідарність на основі давнього трансатлантичного зв'язку між нашими державами і міцності наших спільних демократичних цінностей. Ми знову підтверджуємо непохитну відданість Північноатлантичному договору і гарантуванню взаємної оборони перед обличчям будь-яких загроз, звідки б вони не походили.

Ми і надалі докладатимемо зусиль для встановлення справедливого, інклюзивного і тривалого миру і залишатимемося оплотом заснованого на правилах міжнародного порядку. Ми і надалі дотримуватимемося глобальної перспективи і тісно співпрацюватимемо з нашими партнерами, іншими країнами і міжнародними організаціями, такими як Європейський союз і Організація Об'єднаних Націй з метою сприяння міжнародному миру і безпеці.

Наш світ сповнений суперництва і непередбачуваний. Загарбницька війна Російської Федерації проти України похитнула мир й значно погіршила наше середовище безпеки. Жорстоке і незаконне вторгнення Росії, неодноразові порушення нею міжнародного гуманітарного права, її жахаючі військові напади і звірства спричинили невимовні страждання і спустошення. Сильна і незалежна Україна є вкрай важливою для стабільності на євроатлантичному просторі. Поведінка Москви є відображенням схеми агресивних дій щодо сусідів Росії і трансатлантичної спільноти загалом. Ми також стикаємося з нагальною загрозою тероризму в усіх його формах і проявах. Повсюдна нестабільність, зростання стратегічного суперництва і поширення авторитаризму становлять виклик для інтересів і цінностей Альянсу.

У нашій новій Стратегічній концепції знову підтверджується, що основним завданням НАТО є гарантування колективної оборони на основі підходу «на 360 градусів». У ній визначено три основоположних завдання Альянсу, а саме: стримування і оборона; запобігання і врегулювання криз; а також безпека шляхом співпраці. Ми знову наголошуємо на необхідності істотного зміцнення стримування і оборони Альянсу – підґрунтя нашого зобов'язання захищати один одного згідно зі Статтею 5.

Основним призначенням ядерного потенціалу НАТО є збереження миру, запобігання примусу і стримування агресії. Доки існує ядерна зброя, НАТО залишатиметься ядерним альянсом. НАТО прагне безпечнішого світу для усіх; ми прагнемо створити таке середовище безпеки, в якому в усьому світі зникла б потреба у ядерній зброї.

У Стратегічній концепції наголошується, що забезпечення національної і колективної стійкості наших суспільств є вирішальним для виконання усіх основоположних завдань Альянсу і підґрунтям наших зусиль убезпечити наші країни, суспільства і спільні цінності. У ній також підкреслюється наскрізна необхідність інвестицій у технологічні інновації і включення таких аспектів, як зміна клімату, людська безпека і тематика жінок, миру і безпеки до усіх основоположних завдань Альянсу.

Наше бачення світу, в якому ми хочемо жити, є чітким: це світ, де панує повага до суверенітету, територіальної цілісності, прав людини і міжнародного права і де кожна країна вільна обирати свій шлях, світ, де немає місця агресії, примусу або саботажу. Ми співпрацюємо з усіма, хто поділяє ці цілі. Ми як держави – члени Альянсу є єдиними у захисті нашої свободи і забезпеченні більш мирного світу.

Цілі і принципи

1. НАТО готова боронити свободу і безпеку своїх членів. Основним завданням і найвищою відповідальністю Альянсу є гарантування колективної оборони держав-членів від усіх загроз з усіх напрямків. НАТО – це оборонний альянс.
2. Трансатлантичний зв'язок між нашими державами є основоположним для нашої безпеки. Ми пов'язані спільними цінностями, такими як особиста свобода, права людини, демократія і верховенство права. Ми, як завжди, неухильно віддані завданням і принципам Статуту Організації Об'єднаних Націй і Північноатлантичного договору.
3. НАТО – це унікальний, необхідний і незамінний трансатлантичний форум для проведення консультацій і координації дій з усіх питань, пов'язаних з нашою індивідуальною і колективною безпекою. Ми зміцнимо наш Альянс, ґрунтуючись на неподільності безпеки його членів, солідарності і залізній відданості захисту один одного, як закріплено у Статті 5 Північноатлантичного договору. В основу цього зобов'язання покладено нашу здатність забезпечувати стримування і оборону.
4. НАТО і надалі виконуватиме три своїх основоположних завдання, а саме: стримування і оборона; запобігання і врегулювання криз; та безпека шляхом співпраці. Ці завдання є взаємодоповнюючими і слугують забезпеченню колективної оборони і безпеки усіх союзників по НАТО.
5. Ми зміцнимо нашу індивідуальну і колективну стійкість і закріпимо технологічну першість. Ці зусилля є вирішальними для виконання основоположних завдань Альянсу. Ми сприятимемо забезпеченню справедливого управління і включимо зміну клімату, людську безпеку і тематику «Жінки, мир і безпека» до усіх завдань Альянсу. Ми і надалі просуватимемо гендерну рівність як відображення наших цінностей.

Стратегічна обстановка

6. На євроатлантичному просторі нині немає миру. Російська Федерація порушила норми і принципи, що сприяли стабільному і передбачуваному порядку у галузі безпеки в Європі. Ми не можемо применшувати вірогідність нападу, здатного порушити суверенітет і територіальну цілісність держав – членів Альянсу. Стратегічне суперництво, повсюдна нестабільність і періодичні потрясіння – ось чинники, які визначають загальне середовище безпеки. Загрози, з якими ми стикаємося, мають глобальний характер і є взаємопов'язаними.
7. Авторитарні суб'єкти кидають виклик нашим інтересам, цінностям і демократичному способу життя. Вони вкладають кошти у більш досконалі звичайні озброєння і новітній ядерний і ракетний потенціал, демонструючи при цьому відсутність прозорості або поваги до міжнародних норм і зобов'язань. Стратегічні конкуренти випробовують нашу стійкість і намагаються використати на свою користь відкритість, взаємопов'язаність і діджиталізацію наших суспільств. Вони втручаються у демократичні процеси й установи наших країн і зазіхають на безпеку наших громадян за допомогою гібридної тактики, яку використовують як напругу, так і через посередників. Вони здійснюють зловмисну діяльність у кіберпросторі і космосі, поширюють дезінформацію, інструменталізують міграцію, маніпулюють енергоресурсами і вдаються до економічного тиску. Ці суб'єкти також перебувають на передовій навмисних намагань підірвати багатосторонні норми та інституції і поширити авторитарні моделі правління.

8. Російська Федерація є найбільш значною і прямою загрозою безпеці держав – членів Альянсу та миру і стабільності в євроатлантичному регіоні. Вона намагається встановити сфери впливу і прямий контроль за допомогою примусу, саботажу, агресії та анексії. Вона вдається до звичайних військових засобів та кібер- і гібридних методів проти нас і наших партнерів. Її силова військова позиція і риторика, а також доведена на практиці готовність застосувати військову силу для досягнення своїх політичних цілей, підривають заснований на правилах міжнародний порядок. Російська Федерація здійснює модернізацію своїх ядерних сил і нарощує новітні і руйнівні системи доставки, здатні нести як звичайні, так і ядерні боєголовки, водночас надсилаючи сигнали тиску через загрозу застосування ядерної зброї. Вона ставить собі за мету дестабілізувати ситуацію у сусідніх з Альянсом державах на сході і півдні. На Крайній Півночі у зв'язку з можливістю перешкоджання Росією підкріплення сил Альянсу і порушення свободи судноплавства в районі Північної Атлантики виникає стратегічний виклик для Альянсу. Нарощування Москвою військової сили, зокрема у районі Балтійського, Чорного і Середземного морів, а також її військового союзу з Білоруссю, кидають виклик нашій безпеці і нашим інтересам.
9. НАТО не прагне конфронтації і не становить загрози Російській Федерації. Ми і надалі відповідально і єдиним фронтом реагуватимемо на загрози, що походять від Росії, і її ворожі дії. Ми істотно зміцнимо стримування і оборону усіх членів Альянсу, підвищимо стійкість перед обличчям силового тиску з боку Росії і підтримаємо наших партнерів у протистоянні зловмисному втручанню і агресії. У світлі ворожої політики і дій Російської Федерації ми не можемо розглядати її як партнера Альянсу. Проте ми готові і надалі тримати відкритими канали зв'язку з Москвою з метою контролю і зменшення ризиків, запобігання ескалації і підвищення прозорості. Ми прагнемо стабільності і передбачуваності на євроатлантичному просторі, а також у відносинах між НАТО і Російською Федерацією. Обов'язковою умовою для зміни наших відносин з Російською Федерацією є її відмова від агресивної поведінки і забезпечення цілковитого дотримання норм міжнародного права.
10. Тероризм в усіх його формах і проявах становить найбільшу пряму асиметричну загрозу безпеці наших громадян, а також міжнародному миру і добробуту. Терористичні організації намагаються уразити нас або надихнути інших на здійснення нападів проти нас. Терористичні мережі розширюються, їхні спроможності вдосконалюються, а надбання новітніх технологій дає їм змогу збільшити зону ураження і підвищити смертоносність терористичних нападів. Недержавні збройні угруповання, зокрема транснаціональні терористичні мережі і підтримувані урядами терористичні організації, продовжують використовувати на свою користь конфлікти і слабкість управління для вербування, мобілізації і збільшення армії своїх послідовників.
11. Конфлікти, крихкість та нестабільність в Африці і на Близькому Сході позначаються на нашій безпеці і безпеці наших партнерів. Країни по сусідству з НАТО на півдні, насамперед у таких регіонах, як Близький Схід, Північна Африка і Сахель, стикаються із взаємопов'язаними безпековими, демографічними, економічними і політичними викликами. Ситуація погіршується у зв'язку з наслідками зміни клімату, слабкості інституцій, криз у галузі охорони здоров'я і проблем продовольчої безпеки, створюючи плідний ґрунт для поширення недержавних збройних угруповань, включаючи терористичні організації. Це також дає змогу стратегічним конкурентам дестабілізувати ситуацію і здійснювати силовий вплив.

12. Повсюдна нестабільність спричиняє насильство проти цивільних, включаючи сексуальне насильство у контексті конфліктів, а також напади на об'єкти культурної спадщини і завдання шкоди довкіллю. Це сприяє вимушеному переміщенню осіб, живить торгівлю людьми і нелегальну міграцію. Через такі тенденції виникають серйозні транснаціональні і гуманітарні виклики, які підривають людську безпеку і національну безпеку держав і мають набагато серйозніші наслідки для таких категорій населення, як жінки, діти і представники меншостей.
13. Проголошені Китайською Народною Республікою (КНР) цілі і силова політика кидають виклик нашим інтересам, безпеці і цінностям. КНР застосовує широкий спектр політичних, економічних і військових засобів з метою збільшення своєї глобальної присутності і поширення зони впливу, при цьому не розголошуючи свої стратегію, наміри і плани нарощування військової сили. Зловмисні гібридні і кібероперації КНР поряд з її риторикою конфронтації і поширенням дезінформації спрямовані проти наших держав-членів і шкодять безпеці Альянсу. КНР намагається контролювати ключові технологічні і промислові галузі, критичну інфраструктуру, а також матеріали стратегічного значення і ланцюги постачання, вдаючись до економічних важелів задля створення стратегічної залежності і збільшення свого впливу. Вона намагається скинути заснований на правилах міжнародний порядок, зокрема у космосі, кіберпросторі і в морській галузі. Поглиблення стратегічного партнерства між Китайською Народною Республікою і Російською Федерацією, а також їхні взаємопідсилювальні намагання ослабити заснований на правилах міжнародний порядок, ідуть всупереч нашим цінностям та інтересам.
14. Ми залишаємося відкритими конструктивним контактам з КНР, в тому числі для досягнення взаємної прозорості, з метою захисту інтересів Альянсу у галузі безпеки. Ми як члени Альянсу разом і з відповідальністю вироблятимемо шляхи реагування на системні виклики євроатлантичній безпеці з боку КНР і забезпечимо спроможність НАТО продовжувати гарантувати оборону і безпеку своїх членів. Ми вдосконалимо спільну обізнаність із ситуацією, підвищимо наші стійкість і готовність, а також захист від силової тактики КНР і намагань посіяти розбрат усередині Альянсу. Ми відстоюватимемо наші спільні цінності і заснований на правилах міжнародний порядок, включаючи свободу судноплавства.
15. Суперництво у кіберпросторі постійно зростає. Зловмисники намагаються завдати шкоди нашій критичній інфраструктурі, втрутитися у роботу державних служб, отримати доступ до розвідувальних даних, присвоїти інтелектуальну власність і перешкодити проведенню військових заходів.
16. Стратегічні конкуренти і потенційні противники вкладають кошти у технології, які можуть обмежити наш доступ і свободу діяльності у космосі, скоротити наш космічний потенціал, підірвати наші цивільну і військову інфраструктури, ослабити нашу оборону і завдати шкоди нашій безпеці.
17. Новітні та проривні технології несуть в собі як можливості, так і ризики. Вони змінюють природу конфліктів, набуваючи більшої стратегічної вагомості і стаючи основною нивою глобального суперництва. Технологічна першість дедалі більше стає чинником успіху на полі бою.
18. Послаблення архітектури контролю над озброєннями, роззброєння і запобігання розповсюдженню зброї масового знищення негативно позначилося на стратегічній стабільності. Порушення та вибіркоче виконання Російською Федерацією її обов'язків і зобов'язань у галузі контролю над озброєннями спричинили погіршення загального ландшафту безпеки. Можливість застосування проти НАТО хімічних, біологічних, радіологічних і ядерних матеріалів і зброї ворожими державними та

недержавними суб'єктами і досі становить загрозу нашій безпеці. Іран і Північна Корея продовжують розвивати ядерні і ракетні програми. Сирія, Північна Корея і Російська Федерація, а також недержавні суб'єкти застосували хімічну зброю. КНР швидко нарощує свій ядерний арсенал і розробляє дедалі досконаліші системи доставки ядерної зброї, при цьому без підвищення прозорості або сумлінної участі в механізмах контролю над озброєннями або зменшення ризиків.

19. Зміна клімату є вирішальним викликом нашого часу. Вона має глибинний вплив на безпеку Альянсу, є каталізатором криз і загроз і може загострювати конфлікти, нестабільність та геополітичне суперництво. Підвищення температури спричиняє підвищення рівня моря, лісові пожежі і дедалі частіші та екстремальніші кліматичні явища, порушуючи нормальне функціонування наших суспільств, підриваючи нашу безпеку і загрожуючи життю і засобам до існування наших громадян. Зміна клімату також впливає на функціонування наших збройних сил. Наші інфраструктура, сили і засоби та військові бази потерпають від її наслідків. Нашим військовим доводиться діяти за більш екстремальних кліматичних умов, і наші збройні сили дедалі частіше викликають на допомогу для ліквідації наслідків стихійних лих.

Основоположні завдання НАТО

Стимування і оборона

20. Попри те, що НАТО є оборонним альянсом, ні в кого не має бути сумнівів щодо нашої сили і рішучості захищати кожний дюйм території Альянсу, зберігати суверенітет і територіальну цілісність усіх держав – членів НАТО і перемогти будь-якого агресора. У середовищі глобального суперництва ми поліпшуватимемо нашу обізнаність із всесвітньою ситуацією, розширюватимемо зону охоплення Альянсу задля стимування, оборони, оспорування і заборони в усіх галузях і з усіх напрямків відповідно до нашого підходу «на 360 градусів». Позиція НАТО у галузі стимування і оборони ґрунтується на належному поєднанні ядерного потенціалу, звичайних озброєнь і засобів протиракетної оборони, які підкріплюються спроможностями у космічній галузі та кіберпросторі. Увесь цей потенціал є оборонним, пропорційним і цілковито відповідає нашим міжнародним зобов'язанням. Ми застосовуватимемо наші військові і невійськові інструменти пропорційно, узгоджено і в сукупності з метою реагування на усі загрози нашій безпеці – так, коли і в якій галузі ми вважатимемо за доцільне.
21. Ми значно зміцнимо нашу позицію у галузі стимування і оборони, щоб позбавити будь-якого потенційного противника шансів здійснити агресію. З цією метою ми гарантуватимемо істотну і постійну військову присутність на суходолі, на морі і у повітрі, зокрема за допомогою збільшення потужності нашої об'єднаної системи ППО і ПРО. Ми забезпечимо стимування і передову оборону із застосуванням потужних, стаціонарних і боездатних збройних сил в усіх галузях військових операцій, вдосконалених механізмів командування і управління, превентивного складування боєприпасів і розміщення військової техніки, а також модернізації потенціалу й інфраструктури, що дасть змогу забезпечувати оперативне підкріплення будь-якого члена Альянсу, включаючи у стислі терміни або без попередження. Ми переглянемо співвідношення між підрозділами постійного базування і силами підкріплення для зміцнення стимування і підвищення здатності Альянсу забезпечувати оборону. Відповідно до загроз, що стоять перед нами, ми запровадимо заходи для того, щоб позиція Альянсу у галузі стимування і оборони і надалі залишалася надійною, гнучкою, відповідала потребам і була стійкою.

22. Ми і надалі вдосконалюватимемо нашу колективну готовність, швидкість реагування, здатність до розгортань, злагодженість і оперативну сумісність наших збройних сил. Ми забезпечимо, як на національному рівні, так і колективно, увесь спектр військових підрозділів, спроможностей, планування, ресурсів, сил і засобів та інфраструктури, необхідних для гарантування стримування і оборони, включаючи ведення бойових дій високої інтенсивності в усіх галузях військових операцій проти рівних за потенціалом противників, які мають ядерну зброю. Ми забезпечимо потужну і стійку об'єднану Командну структуру, приведемо національні оборонні плани у відповідність до оборонних планів НАТО, а також зміцнимо і модернізуємо структуру сил НАТО. Ми активізуємо військову підготовку і навчання, здійснимо адаптацію і раціоналізацію процесів ухвалення рішень в Альянсі, вдосконалимо планування і підвищимо дієвість наших механізмів реагування на кризи.
23. Безпека на морі має вирішальне значення для миру і процвітання наших країн. Ми зміцнимо нашу позицію і обізнаність із ситуацією на морі задля стримування і захисту від будь-яких загроз у морській галузі, забезпечення свободи судноплавства, убезпечення морських торговельних маршрутів і гарантування безпеки наших основних шляхів сполучення.
24. Ми прискоримо цифрову трансформацію Альянсу, адаптуємо Командну структуру НАТО до інформаційної доби і вдосконалимо наші кіберзахист, комп'ютерні мережі та інфраструктуру. Ми сприятимемо інноваціям і збільшимо інвестиції у новітні і проривні технології з метою збереження оперативної сумісності і військової першості наших збройних сил. Ми спільно докладатимемо зусиль для запровадження новітніх технологій, розвитку співробітництва з приватним сектором, захисту наших інноваційних екосистем і встановлення стандартів. Ми візьмемо на себе зобов'язання дотримуватися принципу відповідального використання, який відображає наші демократичні цінності і повагу до прав людини.
25. Безпечне використання і безперешкодний доступ до космосу і кіберпростору в майбутньому матимуть ключове значення для гарантування дієвих стримування і оборони. Ми зміцнимо здатність нашого Альянсу ефективно діяти у космосі і кіберпросторі, щоб запобігати, виявляти, протидіяти і реагувати на увесь спектр загроз із застосуванням усіх наявних інструментів. Одноразові зловмисні дії у кіберпросторі або набір таких дій, а також ворожі операції щодо космосу, з космосу або у космосі можуть мати такі наслідки, що прирівнюватимуться до збройного нападу. Внаслідок цього Північноатлантична рада НАТО може запровадити Статтю 5 Північноатлантичного договору. Ми визнаємо застосовність міжнародного права і просуватимемо відповідальну поведінку у кіберпросторі і космосі. Ми також підвищуватимемо стійкість потенціалу Альянсу в космічній галузі й у кіберпросторі, на який спирається наша колективна оборона і безпека.
26. Ми дотримуватимемося потужнішого, єдиного і краще узгодженого підходу щодо розбудови стійкості на національному рівні і загалом в Альянсі проти військових і невійськових загроз і викликів нашій безпеці. Це є обов'язком як окремих країн – членів НАТО, так і колективним зобов'язанням, закріпленим у Статті 3 Північноатлантичного договору. Ми докладемо зусиль для виявлення і зменшення стратегічної уразливості і залежності, зокрема, щодо нашої критично важливої інфраструктури, ланцюгів постачання і систем охорони здоров'я. Ми зміцнимо нашу енергетичну безпеку і здійснимо інвестиції у стабільне і надійне енергозабезпечення, пошук постачальників і джерел енергоресурсів. Ми забезпечимо готовність цивільного суспільства до гарантування безперервності управління, сталого надання основних послуг населенню наших держав і забезпечення наших збройних сил з боку цивільного сектора. Ми вдосконалимо нашу спроможність готуватися до, витримувати, реагувати на і швидко відновлюватися після стратегічних потрясінь і зривів, а також гарантувати безперервність заходів Альянсу.

27. Ми здійснимо інвестиції у нашу спроможність готуватися до, знеохочувати і захищатися від застосування державними і недержавними суб'єктами політичних, економічних, енергетичних та інформаційних засобів, а також іншої гібридної тактики з метою тиску. Наслідки гібридних операцій проти держав – членів Альянсу можуть бути такими, що вони прирівнюватимуться до збройного нападу. Внаслідок цього Північноатлантична рада НАТО може запровадити Статтю 5 Північноатлантичного договору. Ми і надалі підтримуватимемо наших партнерів у протидії гібридним викликам і намагатимемося досягти максимального рівня взаємодії з іншими відповідними гравцями, такими як Європейський союз.
28. Основним завданням ядерного потенціалу НАТО є збереження миру, запобігання примусу і стримування агресії. Ядерна зброя має винятковий характер. Обставини, за яких НАТО могла б вдатися до ядерної зброї, є вкрай віддаленими. Застосування ядерної зброї проти НАТО у будь-якому вигляді докорінно змінило б характер конфлікту. Альянс має необхідний потенціал і достатню рішучість, щоб будь-який противник заплатив настільки високу ціну, щоб зробити конфлікт неприйнятним і щоб його наслідки значно перевищили будь-які потенційні переваги, яких противник міг би сподіватися досягти.
29. Стратегічні ядерні сили Альянсу, насамперед стратегічні ядерні сили США, є абсолютною гарантією безпеки Альянсу. Стратегічні ядерні сили Великої Британії і Франції, що не входять до структури Альянсу, виконують власну роль стримування й значно зміцнюють загальну безпеку Альянсу. Незалежні центри ухвалення рішень цих держав – членів Альянсу сприяють стримуванню, ускладнюючи розрахунки потенційних противників. Система ядерного стримування НАТО також покладається на американську ядерну зброю передового базування в Європі і внески задіяних членів Альянсу. Національні внески до місії ядерного стримування НАТО у вигляді літаків, здатних нести як звичайні, так і ядерні боєприпаси, і надалі відіграватимуть центральну роль у цих зусиллях.
30. НАТО запровадить усіх необхідних заходів для забезпечення надійності, ефективності, безпеки і безпечності місії ядерного стримування. Альянс готовий забезпечити вищий рівень інтеграції та злагодженості спроможностей і заходів в усіх галузях і з усього спектра конфліктів, водночас стверджуючи відокремлену і унікальну роль ядерного стримування. НАТО продовжить гарантувати надійне стримування, вдосконалювати стратегічні комунікації, підвищувати ефективність військових навчань і зменшувати стратегічні ризики.
31. Ми продовжимо докладати зусиль для вдосконалення системи захисту від хімічної, біологічної, радіологічної та ядерної загрози. Ми вдосконалимо політику і плани Альянсу, активізуємо військову підготовку і навчання, а також здійснимо аналіз наших спроможностей, щоб позиція Альянсу у галузі стримування і оборони належно відображала ці потреби.
32. Стратегічна стабільність, яка забезпечується за допомогою ефективних стримування і оборони, контроль над озброєннями і роззброєння, а також значущий взаємний політичний діалог і надалі відіграють вагомий роль у гарантуванні нашої безпеки. Контроль над озброєннями, роззброєння та нерозповсюдження зброї масового знищення істотно сприяють досягненню цілей Альянсу. Зусилля НАТО у галузі контролю над озброєннями, роззброєння та нерозповсюдження зброї масового знищення мають на меті зменшити ризик і зміцнити безпеку, прозорість, верифікацію і відповідність нормам. Ми запроваджуватимемо усі складові процесу зменшення стратегічного ризику, включно із заходами зі зміцнення довіри і передбачуваності шляхом ведення діалогу, підвищення розуміння, а також створення ефективних механізмів запобігання і врегулювання криз. Ці зусилля

враховуватимуть домінуюче середовище безпеки, а також міркування безпеки усіх членів Альянсу і доповнюватимуть позицію НАТО у галузі стримування і оборони. НАТО буде майданчиком для проведення ґрунтовних обговорень і тісних консультацій щодо заходів у галузі контролю над озброєннями.

33. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї – це вагомий оплот запобігання розповсюдженню ядерної зброї, і ми й надалі віддані його цілковитій імплементації, включаючи Статтю VI. НАТО ставить собі за мету створення такого середовища безпеки, в якому світ міг би стати вільним від ядерної зброї відповідно до цілей Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.
34. Боротьба з тероризмом має вагоме значення для нашої колективної безпеки. Роль НАТО у боротьбі з тероризмом сприяє виконанню усіх трьох основоположних завдань Альянсу і є складовою підходу НАТО «на 360 градусів» у галузі стримування і оборони. Терористичні угруповання загрожують безпеці населення, збройних сил і територій наших держав-членів. Ми продовжуватимемо протидіяти, стримувати, захищатися від і реагувати на загрози і виклики з боку терористичних угруповань, поєднуючи заходи запобігання, захисту і знеохочення. Ми активізуємо співробітництво з міжнародною спільнотою, зокрема з Організацією Об'єднаних Націй та Європейським союзом, для розв'язання проблем, що спричиняють поширення тероризму.

Запобігання і врегулювання криз

35. Держави – члени Альянсу поділяють зацікавленість у тому, щоб сприяти стабільності і разом розв'язувати конфлікти за допомогою НАТО. Ми і надалі докладатимемо зусиль для запобігання і розв'язання криз, коли ті можуть потенційно загрожувати безпеці Альянсу, ґрунтуючись на унікальних спроможностях і досвіді Альянсу у галузі врегулювання криз. З цією метою ми докладемо зусиль у галузі реагування на кризи, готовності до криз і кризового управління шляхом проведення регулярних навчань, а також підвищимо здатність Альянсу здійснювати координацію, проводити, підтримувати і забезпечувати багатонаціональні операції з врегулювання криз.
36. Ми забезпечимо виділення ресурсів, розвиток спроможностей, підготовку персоналу і наявність механізмів командування й управління задля проведення розгортань і забезпечення військових і цивільних місій з врегулювання криз і стабілізації, а також антитерористичних операцій, включаючи на далеких відстанях. Ґрунтуючись на досвіді, набутому протягом останніх трьох десятиліть, зокрема під час операцій Альянсу в Афганістані, ми і надалі підвищуватимемо готовність Альянсу, вдосконалюватимемо наш військовий і цивільний потенціал, а також цивільно-військове планування і координацію. Ми продовжимо вдосконалювати здатність Альянсу забезпечувати підтримку цивільних операцій з врегулювання криз і надання допомоги цивільному населенню у разі надзвичайних станів і готуватимемося до наслідків для нашої безпеки таких явищ, як зміна клімату, продовольчі проблеми і кризи у галузі охорони здоров'я. Завдяки цьому ми зможемо реагувати на будь-які непередбачувані ситуації у стислі терміни.
37. Країни-партнери здійснюють вагомий внесок до операцій з врегулювання криз під проводом НАТО. Ми і надалі запроваджуватимемо регулярні політичні контакти і вдосконалюватимемо оперативну сумісність з тими партнерами, які висловили зацікавленість долучитися до наших місій і операцій.
38. Ми активізуємо наші зусилля з метою передбачення і запобігання кризам і конфліктам. Запобігання – це реалістичний спосіб сприяння стабільності і безпеці Альянсу. Ми збільшимо підтримку наших партнерів, зокрема, шляхом надання допомоги із розбудови їхнього потенціалу у галузі боротьби з тероризмом і

реагування на спільні виклики безпеці. Ми збільшимо масштаб і обсяги нашої безпекової допомоги і підтримки з розбудови спроможностей уразливим партнерам, як по сусідству з нами, так і більш віддаленим, для підвищення їхньої готовності і стійкості, а також вдосконалення здатності протистояти зловмисному втручанням, запобігати дестабілізації і боротися з агресією.

39. Людська безпека, зокрема захист цивільних і мінімізація шкоди цивільному населенню, є провідною у нашому підході до запобігання і врегулювання криз. Ми співпрацюватимемо з іншими міжнародними суб'єктами з метою вивчення більш широкомасштабних умов, які спричиняють розпалювання криз і повсюдну нестабільність. Ми також братимемо участь у процесах стабілізації і відбудови. Ми вдосконалимо координацію і співпрацю з Організацією Об'єднаних Націй та Європейським союзом, а також з іншими регіональними організаціями, такими як Організація з безпеки і співробітництва в Європі і Африканський союз.

Безпека шляхом співпраці

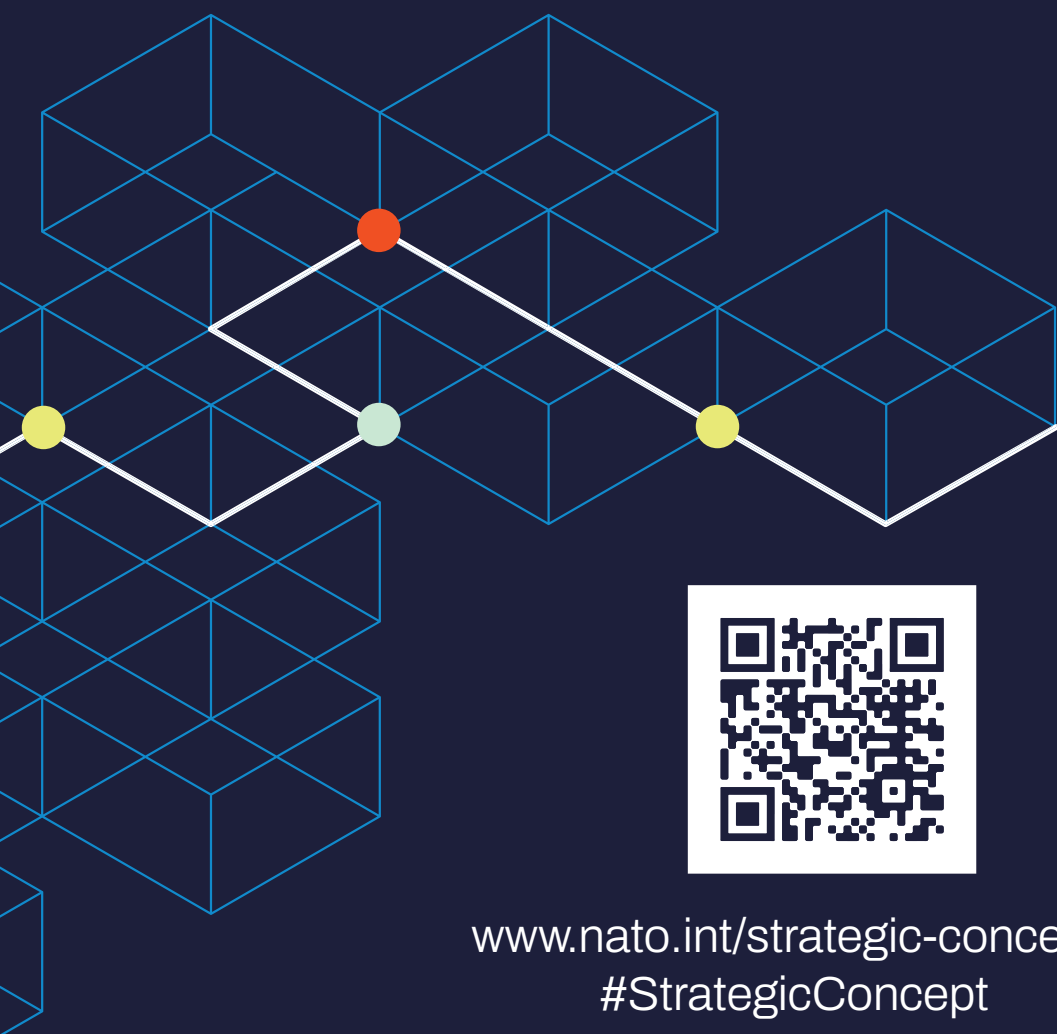
40. Розширення НАТО стало історичним успіхом. Це зміцнило наш Альянс, допомогло гарантувати безпеку мільйонів громадян Європи і сприяло миру і стабільності на євроатлантичному просторі. Ми знову підтверджуємо нашу політику відкритих дверей відповідно до Статті 10 Північноатлантичного договору як вияв наших основоположних цінностей і свідчення нашого стратегічного інтересу щодо забезпечення миру і стабільності на євроатлантичному просторі. Двері Альянсу залишаються відкритими усім демократичним європейським державам, які поділяють наші цінності, прагнуть і здатні перебрати на себе обов'язки і зобов'язання, що випливають з членства в Альянсі, і чий вступ сприятиме зміцненню нашої спільної безпеки. Рішення щодо членства в НАТО ухвалюються виключно державами – членами Альянсу, і жодна третя сторона не має права голосу у цьому процесі.
41. Безпека держав, які претендують на вступ до Альянсу, невіддільно пов'язана з нашою власною безпекою. Ми твердо підтримуємо їхні незалежність, суверенітет і територіальну цілісність. Ми активізуємо політичний діалог і співробітництво з державами, які прагнуть вступити до Альянсу, допоможемо їм підвищити стійкість проти зловмисного втручання і розбудувати їхні спроможності. Ми також збільшимо практичну підтримку євроатлантичних прагнень цих держав з боку Альянсу. Ми і надалі розвиватимемо партнерство з Боснією і Герцеговиною, Грузією та Україною з метою просування нашої спільної зацікавленості у мирі, стабільності і безпеці на євроатлантичному просторі. Ми знову підтверджуємо рішення Бухарестського саміту Альянсу 2008 року і усі наші подальші рішення щодо Грузії та України.
42. Взаємкорисні політичний діалог і практичне співробітництво з партнерами на основі обопільної поваги сприяють стабільності поза межами Альянсу, зміцнюють нашу внутрішню безпеку і сприяють виконанню Альянсом його основоположних завдань. Партнерські відносини мають вирішальне значення для захисту загального надбання, підвищення стійкості наших суспільств і відстоювання заснованого на правилах міжнародного порядку.
43. Європейський союз – це унікальний і важливий партнер НАТО. Держави – члени Альянсу і країни ЄС поділяють ті ж самі цінності. НАТО і ЄС відіграють взаємодоповнюючу, гармонійну і взаємопідсилювальну роль у підтриманні міжнародного миру і безпеки. Виходячи з нашого давнього співробітництва, ми зміцнимо стратегічне партнерство НАТО – ЄС, підсилимо політичні консультації і поглибимо співпрацю з питань, що становлять обопільний інтерес, таких як мобільність збройних сил, стійкість суспільств, вплив зміни клімату на безпеку,

новітні та проривні технології, людська безпека, тематика «Жінки, мир і безпека», а також протидія кібер- і гібридним загрозам та реагування на системні виклики євроатлантичній безпеці з боку КНР. Якомога ширше залучення неєвропейських членів НАТО до зусиль із розвитку європейської системи оборони має найвагомніше значення для розбудови стратегічного партнерства між НАТО та Європейським союзом. НАТО визнає цінність потужнішої європейської оборони із більш сучасним потенціалом, яка робить позитивний внесок у забезпечення трансатлантичної і глобальної безпеки, а також доповнює і є оперативно сумісною з НАТО. Ініціативи, покликані забезпечити підвищення оборонних видатків і розбудову злагоджених, взаємопідсилювальних спроможностей, при цьому уникаючи зайвого дублювання, мають вирішальне значення для успіху наших зусиль, спрямованих на те, щоб євроатлантичний простір був безпечнішим.

44. Ми зміцнимо зв'язки з партнерами, які поділяють цінності Альянсу і нашу зацікавленість у забезпеченні заснованого на правилах міжнародного порядку. Ми підсилимо діалог і співпрацю для захисту цього порядку, відстоювання наших цінностей і захисту систем, стандартів і технологій, на які вони спираються. Ми розвиватимемо зовнішні контакти з іще більшою кількістю країн, як по сусідству, так і у світі, і будемо й надалі відкриті розвитку відносин з будь-якою країною або організацією у разі, якщо така співпраця може сприяти зміцненню нашої взаємної безпеки. Надалі наш підхід, як і нині, ґрунтуватиметься на зацікавленості, буде гнучким, зосередженим на спільних загрозах і викликах, а також здатним адаптуватися до нових обставин геополітичної реальності.
45. Західні Балкани і Чорноморський регіон є стратегічно важливими для Альянсу. Ми і надалі підтримуватимемо євроатлантичні прагнення зацікавлених держав на західних Балканах і у Чорноморському регіоні. Ми активізуємо зусилля, спрямовані на вдосконалення спроможностей цих держав долати конкретні загрози і виклики, з якими вони стикаються, а також підвищення їхньої стійкості проти зловмисного втручання або силового тиску з боку третьої сторони. Разом з партнерами ми докладатимемо зусиль для розв'язання спільних загроз і викликів безпеці в регіонах, які становлять для НАТО стратегічний інтерес, таких як Близький Схід, Північна Африка і Сахель. Індостихоокеанський регіон має вагомий значення для НАТО з огляду на те, що розвиток подій в цьому регіоні може безпосередньо впливати на євроатлантичну безпеку. Ми поглибимо діалог і співпрацю з новими й наявними партнерами в Індостихоокеанському регіоні з метою реагування на трансрегіональні виклики і забезпечення спільних інтересів у галузі безпеки.
46. НАТО має стати провідною міжнародною організацією у процесі усвідомлення і адаптації до наслідків зміни клімату для безпеки. Альянс керуватиме зусиллями, спрямованими на вивчення наслідків зміни клімату для безпеки і оборони і пошуку шляхів розв'язання цих викликів. Ми сприятимемо боротьбі з негативними наслідками зміни клімату шляхом скорочення викидів парникових газів, вдосконалення енергоефективності, інвестицій у перехід до чистих джерел енергії і розвиток «зелених» технологій, проте не на шкоду ефективності наших збройних сил і не підриваючи надійність стримування і оборони Альянсу.

Забезпечення успіху Альянсу в майбутньому

47. Інвестувати в НАТО – це найкращий спосіб гарантувати тривалий зв'язок між європейськими і північноамериканськими членами Альянсу, водночас сприяючи миру і стабільності в усьому світі. Ми і надалі зміцнюватимемо наші політичну єдність і солідарність, а також розширюватимемо і поглиблюватимемо процес консультацій між державами – членами НАТО з метою вивчення усіх питань, що впливають на нашу безпеку. Ми зобов'язуємося активізувати консультації у разі загрози безпеці і стабільності когось із членів Альянсу або нашим основоположним цінностям і принципам.
48. Ми забезпечимо справедливий розподіл обов'язків і ризиків, коли йдеться про оборону і безпеку Альянсу. Ми виділимо усі необхідні ресурси, забезпечимо інфраструктуру, спроможності і особовий склад для цілковитого виконання основоположних завдань НАТО і забезпечення втілення наших рішень у життя. Ми гарантуємо виконання нашими країнами Зобов'язання у галузі інвестицій в оборону в повному обсязі для набуття Альянсом усього спектра необхідного військового потенціалу. Ґрунтуючись на досягнутому успіху, ми забезпечимо співмірність збільшення національних оборонних видатків і спільного фінансування НАТО викликам, які загрожують порядку в галузі безпеки, що дедалі більше оспорюється.
49. Євроатлантична безпека неможлива без НАТО. НАТО гарантує мир, свободу і процвітання наших держав. Ми як члени Альянсу і надалі спільно захищатимемо наші безпеку, цінності і демократичний спосіб життя.

www.nato.int/strategic-concept/
[#StrategicConcept](https://twitter.com/StrategicConcept)